Онлайн диалог относно ВЕИ в контекста на пакет „Адаптиране към цел 55“ със заинтересованите страни в областта на енергетиката (организиран от Европейската комисия – Генерална дирекция „Енергетика“ и Представителството на Европейската комисия в България)

сряда, 9 юни, 2021 - 10:00 -12:00

Събитието започна с участието на представител на Министерството на енергетиката, който представи рисковете, предизвикателствата и възможностите за поставяне на амбициозни и най-високи цели на пакета „Адаптиране към цел 55“ Той посочи потенциала за цифровизация и нуждите на енергийната система да бъде по-интелигентна и цифрова.

Участваха 71 представители на НПО-та, индустрията и бизнеса, които коментираха текущата ситуация и необходимостта от положителни решения.

Европейската комисия (представлявана от експерт от ГД „Енергетика“, Звено С.1.) представи накратко пакета „Адаптиране към цел 55“ и ролята на възобновяемите енергийни източници в пътната карта за постигане на неутралност на климата, като се фокусира върху редица инициативи, които отразяват различни аспекти на насърчаването на възобновяемите енергийни източници като ключов елемент за постигане на амбициозните цели на Съюза за декарбонизация. Комисията също така спомена няколко области на политиката с висок потенциал за възобновяеми източници, които са от значение в националния контекст на България. По-специално, те включват енергийния преход на въглищните региони, борбата с енергийната бедност и нереализираните възможности за нови технологии в България като геотермалната енергия, офшорните вятърни технологии и зеления водород.

Диалог между заинтересованите страни и Министерството на енергетиката (обобщено):

1. *Как ще си сътрудничат цифровият и енергийният сектор в България през следващите няколко години?*
   Ако разгледаме новите цифрови компании, бихме могли да кажем, че секторът е доста напреднал в България. В много други аспекти обаче, секторът силно изостава. Трябва да започнем да градим от основата - да създадем система на интернет доставчици, да увеличим регионалната свързаност и т.н. Това не е стратегия, която може да се изпълнява само от администрацията, но и от бизнеса. Необходимо е да се улесни достъпът до информация, да се създадат цифрови платформи за вземане на решения, когато става въпрос за бизнес инвестиции. Тогава енергийният преход, подкрепен от по-всеобхватна цифровизация, ще

бъде по-лесен. 40% от средствата от Плана за устойчивост и развитие се отпускат за зеления преход и 20% - за цифровия преход. Нашето географско местоположение (трансгранични коридори през България, които могат да поддържат цифрова инфраструктура) представлява огромен потенциал за значителни приходи.

2. *Какъв е потенциалът за отваряне на центрове за обработка на данни, бизнеси и услуги в България (например на Microsoft, Amazon и т.н.), всички тези компании изискват чиста енергия?*

   Има потенциал, който ще расте сериозно, защото сме стратегически разположени. Има вече няколко центрове за обработка на данни във Варна.

3. *Какво е виждането ви за ролята на изкопаемия газ и водорода в контекста на актуалните правни рамки, пакета „Адаптиране към цел 55“ и др.?*

   Без газ, няма да достигнем целта. Трябва да се проследява веригата на малки дружества, които осигуряват достъпа до газ, за бита и бизнеса. С изграждане на интерконектора в Гърция, ще има повече решения. Газът ще разреши доста въпроси в прехода към водорода.

4. *Какъв е потенциалът за термопомпи?*

   Термопомпи се използват само от хора в България, които могат да си го позволят и които се стремят към начин на живот, който включва възобновяеми цели и използване на възобновяема енергия.

5. *Бих искала да попитам, ЕК следи ли наистина за напредъка на България по отношение развитието на ВЕИ у нас?*

   Да, ЕК не само следи, но и са поставени основни амбиции – подсигуряване на кратки периоди (през 2 години), подсигуряване на възобновяеми източници и спазване на подход, който ни насърчава в тази посока задължително. ЕК следи да не се толерира друг тип технология, а да се работи по ВЕИ технологии.

6. *Въпрос относно пакета “Чиста енергия за всички европейци” от 2018 г. - Директивата за ВЕИ все още не е транспонирана в българското законодателство. Срокът е до края на този месец юни. Не е стартирала обществена консултация. Какви са плановете за спазването на този срок и за въвеждането на разпоредбите от това законодателство?*

   Ще се върне с отговор на въпроса.

Коментари от заинтересованите страни (обобщено):

7. Важно е да има проекти, но е също важно да няма административни пречки пред проектите. Сега има ръст на ВЕИ проекти, но той е нисък. Асоциацията подкрепя по-високи и амбициозни цели, част от Solar Power Europe. Подкрепят 45% ВЕИ, не 32% за 2030. Трябва да погледнем какво се случва в региона (проекти на Румъния, Гърция). България има потенциал да се развие в сферата на възобновяемата енергия, да създаде хиляди работни места, трябва политическа стратегия. Цените ще продължават да намаляват, цените на компонентите устойчиво поевтиняват. Важно е да има добра междусистемна свързаност, за да можем да изнасяме енергия към големите ликвидни пазари в Европа, на по-висока цена. Има центрове за обработка на данни, които се захранват от възобновяема енергия.

8. Относно вятърни турбини в морето, цялата зона на крайбрежието е включена в програмата Натура 2000. трудно ще се развиват офшорни вятърни паркове в България.

9. Колкото по-висока е целта, толкова по-скъпо ще бъде. Но по-скъпо означава повече инвестиции, което е по-добре от по-малко инвестиции. Това е позитивна перспектива от чисто финансова гледна точка за по-високи цели, което често плаши хората – откъде да вземем парите? Европа ще ни ги даде, но това са нашите пари, въпреки че получаваме повече отколкото даваме. Но откъде ще вземем парите? – Голяма част от тези инвестиции не са непосредствено необходими, нужни са за 30 години напред. При подходящи рамки и инструменти, няма да се стигне до непосилни последствия за плащане от потребители или бизнеси. Целта е да се постигне баланс на разходите, които да бъдат поети от различните участници в енергийния преход, така че преходът да бъде правилен и социално справедлив.

10. Няма да бъде трудно за България да постигне по-високи цели, 70% от БВП идва от сектора на услугите. Това е повод за България да създаде продукт, който след това да се изнесе най-малко на Балканите.

11. България няма и продължава да няма стратегия за преквалифициране на служители на Марица-изток. Има стратегия на Грийнпийс, но това е частна стратегия. Служители от минни и електроцентрални комплекси бързо се преквалифицират. България има инженери, разработки на БАН на международно ниво, но няма подкрепа от държавата.

12. Досега възобновяеми инициативи са с частна подкрепа. За малки фотоволтаични системи, централите за продажба на енергия, които се изграждат, вероятно ще спрат, защото цената намалява и ще отнеме 12 години за възвръщане на инвестицията, което я прави неконкурентно способна. При повече подкрепа от държавата, български бизнеси и компании, инсталации ще имат по-голям потенциал, ще могат да предоставят по-добри услуги и ще бъдат по-конкурентно способни и в България и на световния пазар. С умни иновации и с малко подкрепа можем да дадем силен тласък на българските предприятия.

13. Относно енергийната ефективност – няма подкрепа за битови потребители, които желаят да увеличат енергийната си ефективност. Има сигнали за неефективност, но няма начин да се измери ефектът, тъй като част от Директивата за енергийна ефективност не е включена в националното законодателство.

14. Законодателната рамка има нужда от доста работа, за да се осигури стабилност за бизнеса. Има достатъчно средства, които могат да бъдат инвестирани, европейски или от националния бюджет, от финансови институции – но законодателната рамка остава най-големият проблем. Процесът трябва да е по-интензивен, защото времето ни притиска. Нужна е стабилна законодателна рамка, която да осигурява средата за инвестиции и живот.

15. Законодателна рамка е важна, но страната има и потенциал от гледна точка на възобновяеми източници и водород, геотермална енергия. Не е важно само откъде ще дойдат парите, но е важно и да знаем какво правим и след това как да го постигнем, колко ще струва. Важно е каква е стратегията, не толкова откъде ще дойдат парите.

16. В дебата за цената на трансформацията/справедливия преход трябва да се обсъжда и взема предвид оценката на риска от неблагоприятни ефекти от климатичните промени, които вече са факт.

17. Като заключителни думи, бих искала да попитам този диалог ще бъде ли регулярен и как би могъл да бъде интегриран в процес на обществена консултация от институциите, които имат законодателна инициатива?

Резултати от въпроси в SLIDO:

При инсталиране на повече възобновяеми източници до 2030, цените на електричеството от възобновяема енергия ще се повишат (50%), 30% - 40% смятат, че ще се понижат, по-малко от 10% - че ще останат същите.

Какъв капацитет на възобновяема енергия е нужно да се инсталира до 2030 – 39% смятат, че трябва да бъде между 2ГВ и 5ГВ, 35% - над 10ГВ.

Заключително изказване:

Политически сме изостанали, но предприемачески сме напреднали. Преходът не е промяна от една технология към друга, а преход от един вид технологии, базирани на изкопаеми горива и централно производство, към сложно разнообразие от нови технологии, с високо ниво на децентрализация и нужда от динамична координация. Важни са сградите, но също и зеленият водород, биомасата, офшорните вятърни технологии, термопомпите, геотермалната енергия. Важно е как енергийното производство ще премине от изкопаеми енергийни източници към всички нови технологии, които биха заменили отделните централи, от какъв вид нова квалификация хората се нуждаят и как биха могли да я получат, как да се привлекат нови хора в сектора. Нужно е развитие на българския бизнес в и извън България. Нужна е обща стратегия, не само цифрова, но и енергийна, и индустриална. Законовата рамка също е от голямо значение. (Модератор)